

Iskaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru z
pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrť leta „ 1.30

Naročnina se pošilja
upravnistvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 6. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-
tajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 12 h, dvakrat 18 h,
trikrat 24 h.

Štev. 22.

V Mariboru, dne 31. majnika 1899.

Tečaj XXXIII.

Nemške zahteve.

Tretje leto že rogovili jata Nemcev v državni zbornici ter se vede kakor besna, ne da je bilo doslej iz nje jasno izvedeti, kaj hoče. Letošnja binkoštna nedelja, torej dan, ko obhajamo spomin na prihod sv. Duha, bila je izvoljena tistim dnem, da bi avstrijski narodi in svet naj zaslísal, zakaj besnijo, kaj torej hočejo. «Slovenski Gospodar» je že v zadnji številki prinesel nekaj teh preimenitnih zahtev, iz kojih je bilo spoznati, da merijo na to, da bi Avstrija (tostranska polovica) vsled večno veljavne pogodbe z Nemčijo morala postati in biti nemška dežela, vsled zakonite uravnave notranjih razmer pa tudi dobiti strogo nemško lice.

Ako bi nemške zahteve bile pošteno in pravično sestavljene, bi mi Slovani ne imeli uzroka, da se o njih temeljiteje menimo; ali ker jim je jedro Nemcem gospodstvo, Slovanom smrt, zato pa ne smemo molčati. Po računu odločno nemškega poslanca je v Avstriji 36% Nemcev. Če pomislimo, da so se pri ljudskem štetju šteli med Nemce vsi nemškutarji, da je, ker se je prašalo po občevalnem, ne pa po materinem jeziku, moral marsikateri, ki živi med Nemci, zapisati «deutsch» in če ne pozabimo, da so po mestih in trgih dali slovenske posle redoma zapisavati z nemškim občevalnim jezikom, ne da bi le bili prašali, potem lahko z mirno dušo par % odčrtamo. Recimo, da bi bila $\frac{1}{3}$ avstrijskega prebivalstva nemška; ta tretjina bi torej naj imela pravico ostalemu številu diktirati smrt! Pa ti ljudje, ki so oholo

izjavo sprožili, nikakor ne zastopajo nemškega prebivalstva. Izjavo so izdali le: nemška ljudska stranka (Wolfovci), nemški stari liberalci, liberalni veleposestniki in — čujte! — krščansko socialni Nemci (Luegrovci). To so poslanci, ki zastopajo v prvi vrsti prusaska mesta in trge po Češkem, Moravskem, Šleskem, Štajarskem in Koroškem, potem veleposestva in nazadnje trgovinske in obrtnijske komore; od kmetskega ljudstva je zastopanih le par volilnih okrajev in sicer na Češkem in Štajarskem, peta kurija, torej kurija delavcev ravno tako slabo. Nemško ljudstvo torej ni govorilo; zinila je le svojat najmlajše poklicanih, kojim prusaštvo razvema možgane. Dalje pa dobro vemo, da je sedanji volilni red tudi v tem smislu krivično sestavljen, da daja veleposestnikom, mestom in trgom kakor trgovcem in obrtnikom mnogo preveč poslancev, kmetskemu ljudstvu pa premalo. Koliko ljudij bi torej bilo klepalo na slavni izjavi, ako bi bil volilni red pravičen! Mi, ki ne pripoznavamo sedanjega volilnega reda, tudi tem ljudem, ki so izdali izjavo, ne pripoznavamo, da bi imeli pravico, govoriti odločilno besedo, od katere bi naj bila zavisna osoda drugih narodov, cele Avstrije. «Nemške zahteve» so torej že zato, ker niso zahteve veseljnega nemškega naroda avstrijskega, toliko kakor nič, so besede brez pomena.

Pričakovati pa se tudi zaradi tega ne more in ne sme, da bi jih vlada uvaževala, ker zapopadejo izdajstvo domovine; Avstrija bi se naj potem državne pogodbe na večno zvezala z Nemčijo; seveda tako, da bi imela

nadvlado Nemčija, kajti drugače si tega po dogodkih 66. leta in pri našem dualizmu ne moremo misliti, in drugače si tega tudi ti prijatelji Avstrije ne mislijo! Sicer se v resnici sedaj pri nas tudi ne vlada drugače, kakor narekuje Goluhovski po vplivu nemškega poslanika Eulenburga; pa ravno skleniti pogodbo, vsled katere bi se Avstrija samostalnosti za vselej odpovedala, to pa menda še le ne bo šlo tako lahko in hitro, kakor si želijo prusaki.

Tretjič zahteve radi tega nimajo vrednosti, ker temeljijo na samih lažeh. Laž je, da se v Avstriji Nemci premišljeno zatiravajo, laž je, da na Štajarskem ni zaključenega slovenskega ozemlja itd., s kratka: kar služi njih zahtevam v podlago, sama gola laž. Seveda, ali imamo tudi kaj drugega pričakovati od takih, ki politično živijo le o laži?

In nazadnje se na «nemške zahteve» tudi radi tega ne more ozirati nobena vlada, ker v njih ni trohice pravičnosti do drugih narodov. Narekovala jih je zgolj tista oholost, tista krutost in tisto sovraštvo do Slovanov, ki je v Nemcih bil razvnel Bismark. Na Štajarskem na pr. veljaj v uradih le nemščina, porotne obravnave naj se vršijo nemški, na vseh srednjih šolah bodi učni jezik nemški, slovenske paralelke v Celji proč, vse javne knjige se morajo voditi v nemškem jeziku, notranji in vnarnji jezik vseh narodov, ki se tičejo cele dežele, mora biti nemški, skratka slovenskega jezika ni, slovenski kmet pa je le krma za lačnega Prusa. V tem razmerju se postopa z drugimi Slovani. Le na Češkem

Listek.

Jeruzalemsko romanje.

(Piše prof. J. Zidanšek.)

16. Morija s tempeljskim trgom; Omarjeva mošeja in El Aksa; zid žalovanja.

Cerkev Božjega groba je sicer izmed vseh jeruzalemskih svetišč najsvetejši kraj, najstarejši pa ni, ker ga v tem oziru prekaša tempeljski trg na gori Morija; to je že iz starodavnih časov svetovno znamenit kraj, naj ga ogledavamo ali iz zgodovinskega ali iz verskega stališča. Abraham je tu daroval svojega sina Izaka in vsem ljudem pokazal, kakšna mora biti prava vera in pokorščina do Boga. David je tu postavil altar pravemu Bogu; njegov sin Salomon pa je sezidal tempel, ki je radi svoje lepote in dragocenosti slovel po celem svetu.

Ni še dolgo od tega, kar je kristjanom dovoljeno, stopiti na tempeljski trg; poprej jim je bilo to prepovedano pod smrtno kaznijo, kakor nekdanj paganom, ki niso smeli nikdar od znotraj videti judovskega templja. Leta 1871. izkopali so iz zemlje staro kamentito tablico z nastopnim grškim napisom: «Noben tujec naj ne prestopi ograje, katera

obdaje Sveto; kogar tam vgrabijo, je sam kriv, če ga smrt doleti.» Tudi dandanes si je treba izprositi od turške oblasti posebnega dovoljenja za pohod tempeljskega trga; navadno se to tudi lahko dobi; le v petek in ob času mohamedanskih svečanosti ne smejo drugi ljudje blizu priti. Dobro je tudi, ako imajo romarji seboj turško stražo ali kavasa, kedar obiščejo ta kraj, ker verska mohamedanska prenapetost (fanatizem) je velika in večkrat izbruhne kar na mah proti gjaurom t. j. kristjanom. Neka romarica izmed naše družbe je bila zaostala, ker je cvetlice trgala na tempeljskem trgu; Turki so kar šli s kamenjem nad njo; sirota jim je težko ubežala in celo prestrašena prisopihala za nami v mesto. Harameš šerif — tako imenujejo Turki ta trg — razprostira se skorej po celi gori Morija; dolg je 500 m., širok pa čez 300 m.; lepa planjava je nasajena z nekaterimi vitkimi cipresami in oljkami, sicer pa skorej prazna in pokrita z dobrim kamenitim tlakom; v sredi trga, ravno tam, kjer je nekdanj stal Salomonov in pozneje Herodov tempel, vzdiguje se velikanska krasna mošeja, navadno Omarjeva imenovana, pa po krivem, ker njeno pravo ime je tempel ali cerkev na skali. Stavba je spodaj osemvogelnata, zgoraj pa okrogla in kronana z veliko kupolo; kdo jo je zidal, se ne da več določiti; pa mnogi menijo, da

je iz starejših časov, ko še niso imeli mohamedani Jeruzalema in svete dežele v svoji oblasti; lepa pa je na vsak način in utis je na tujca mogočen in zelo ugoden; nehote se človek tu spominja krasote judovskega templja.

Ko smo si čevlje sezuli, vstopimo v mošejo, da si jo ogledamo od znotraj. Naprej zapazimo mnogo v krogu stoječih visokih stebrov, ki držijo zgornjo zgradbo ali rotundo; na sredi mošeje, ravno pod kupolo vzdiguje se nad navadnim tlakom mogočna črna skala, obdana z močno železno ograjo; ta skala ni od kod drugod tu sem prenešena, ampak ona je samo naravni najvišji vrh gore Morija. Ni mogoče povedati, koliko lepega in čudnega, pa včas tudi smešnega judje in mohamedani o tej pečini pravijo; to je temeljni kamen in središče cele zemlje; na tem kamenu je Melkizedek kruh in vino Bogu daroval; na ta kamen je bila postavljena škrinja zaveze. Ta skala je Mohameda pozdravila, ko je tu molil in zato je še zdaj obdarovana z jezikom ali govorom; pri Mohamedovem vnebohodu je hotela za njim iti, pa angel jo je prijel in zadržal in od tistega časa plava celo prosto v zraku; take in enake pravljice obdajajo in povečujejo to slovečo pečino. Zgodovinsko dopričano in resnično je le samo to, da je na tej skali stal oltar za judovske žgavne daritve, in da se je v votlini spodaj nabirala

pripoznavajo čisto češke in mešane pokrajine, ne povedo pa, koliko % manjšinskega naroda se mora nahajati v večinskem, da se pokrajina smatra za mešano. Zviti so ti strici; ker je med samimi Slovani le pol nemškutarske duše, ki se še nekoliko meži, tam bi morala pokrajina veljati za mešano, kjer pa je med Nemci 49% Slovanov, tam pa bi ozemlje naj bilo zaključeno nemško; vidi se, da so ti ljudje za prepir že dovolj naprej skrbeli. Da bi pa v državnem zboru Slovanov laglje pestili, zato se naj Galicija odcepi in dobi svojo upravo. Seveda, kakor Wolf in Šenerer komandirata, tako bo! Približno iste pravice, kakor sebi, dajo veljati le Lahom, ker so njih zavezniki pri uničevanju Avstrije in zatiravanju Slovanov.

Dalje ne maramo razpravljati «nemških zahtev», ker jim ne pripisujemo važnosti v tem smislu, da bi se katerakoli vlada mogla ozirati na nje. Omenka vredne so se nam zdele le radi tega, ker prusaško svojat našega državnega zbora pred vsem svetom in celo, kakoršna je, kažejo v pravi luči. Zares, le avstrijska vlada trpi, da ljudje take vrste smejo že več let begati in ščuvati ubogo ljudstvo, ki bi toliko potrebno bilo blaženega miru, da bi si gmotno vsaj nekoliko opomoglo. Nemškemu narodu pa v človekoljubni odkritosrčnosti povemo, da mu takih voditeljev ne zavidamo.

Zakaj in kako se nam je treba združiti?

(Dalje.)

Bodi mi dovoljena mimogrede jedna opomnja. Nedavno sem čital v nekem sicer poštemem listu tole: «Pri teh (kmetijskih zadrukah na konsumnej podlagi) se le nekatere osebe okoriščajo. Taka društva ne morejo vsled obilnih poslovnih stroškov razno zavžitno blago tako vredno prodajati, kakor v tej stroki že osiveli narodni trgovci. Némajo nobenih trgovskih zvez, so prisiljeni blago dražje plačevati in v največ slučajih jim pošteni tovarnarji (boljše: tvorničarji!) in založniki (razen židovskih) še prodajati nočejo».

Začudil sem se tem blodnim besedam. Gospod pisec jih je začrčkal ali do cela nepremišljeno — sleplivo nehčem reči, ker brez zadostnih razlogov ne smemo soditi nikogar slabo — ali pa ne vé, kaj je nakupno (konsumno) društvo. Korist morajo imeti vsi, to je ravno bistveno pri njih, to je stalo, na katerem stojé. Upravni stroški morajo biti manjši, če se količkaj pametno dela; blaga dobivajo lahko v kolikršnej koli množini pri

poštenih krščanskih veleprodajalcih in sicer ceneje, ker naročajo — zlasti kedar se posamezna taka društva združijo v nadruštvo — vsakojake potrebščine v mnogo večjih množinah in ga sproti plačujejo, kar premnogim malotrgovcem ni mogoče, njim pa: ali s svojo pomočjo ali pa s pomočjo Rajfajznovke, katera se naj ustanovi če mogoče še prej in katera jim brez bojazni lahko posoja, če se društvo prav vodi. Če se društvo prav vodi, naglašam jasno in glasno. Vem tudi jaz za nakupno zadruko, ki hira in umira: osnovala se je na hitro roko in nēma nē pravega voditelja ne upravitelja. Zato prav poudarljivo opozarjam vse, ki se kaj menijo za združništvo, naj ustanovljajo previdno in razumno; zakaj jedno samo tako društvo, ki ne prospeva, kvari močno, ker ljud oplasi in ostraši, da se ne upa prav združevati, a nasprotje ojači in ožunači. Ne vdaj se v tem nihče pregoreč lehkomišelnosti, ampak presodi dobro vse, posvetuj se z večim možem. Zlasti je paziti, da se najde spreten in vesten poslovodja. Bolje počasi a trdno, nego preburno a trhlo in prhlo. Pozivam tudi še jedenkrat: Za kmete se naj prirejajo ne nakupstva — konsumna društva se naj sklenejo za delavce, kjer razmere vabijo ali celo silijo — a za kmete se naj prirejajo kmetijske zadruge, ki imajo mnogo širši delokrog; pa z onim pripiskom v pravila, ki sem ga v prvem članku priporočal. Trgovci naj se jih ne prebojé: Mnogo bolj se jim je plašiti svojega mejsobojnega tekovanja (konkuriranja), ki jih mnogokod mori že sedaj, ker jih je preveč in se še vedno množe; in še bolj jih mora biti strah veleprodajalcev, ki se, če se družabni položaj, kakor mi družboljubi zahtevamo, ne premeni, prej ali slej zavlekó tudi v naše kraje in jih lahko do malega zamore, po geslu: slabejšega močnejši. Pomnimo dobro: Pri nas smo še le v začetku brezsrčnega kapitalizma, ki ne pozna nikakršnega usmiljenja, nikakršne ljubezni do sobrata, ampak samo svoj dobiček. Bog daj, da tega krvosesa vržemo ob tla, predno se razkošati! Zato tudi modri in previdljivi trgovci — sam poznam takih — ne samo ne stavljajo zaprek našemu združevanju: «če bi že tudi res bilo, da nas kaj uniči, bolje, da nas ugonobé naši ljudje v svojo korist nego tuji krvopivski dobičkarji;» ne ovirajo nas, temveč podpirajo nas: «če se ljudstvo opomore, deležni bodemo tudi mi njegove blaginje; če pa polagoma opeša, poginemo z njim vred tudi mi.» Jasneje bom izkusil to razložiti v tej razpravi kesneje.

Vrnimo se k obrtništvu!

kri zaklanih živali, ki je potem v kanalu odtekala v potok Cedron. Ko so v srednjem veku križarji to mošejo spremenili v krščansko cerkev, so preoblekli skalo z lepim mramorjem in oltar na njo postavili, okoli nje pa napravili še zdaj ohranjeno železno ograjo. Ko smo prišli v votlino pod skalo, smo se lahko prepričali, da ta ne visi v zraku, ampak je tesno spojena z drugim gorovjem, česar pa mohamedani nočejo videti in verjeti. V tej votlini kažejo se tudi mesta, na katerih so bojda molili Abraham, David, Salomon, Elias in Mohamed; na oboku vidi se jamica, ki neki prihaja od tod, da se je bil Mohamed pri molitvi nad zemljo vzdignil in z glavo ob skalo trčil; pravijo, da se tudi prsti angelovi poznajo na kamenu, katerega ni pustil s turškim prerokom v nebesa iti. Naš dragoman je z nogo krepko vdaril ob votlinin tlak in je seveda precej zabobnelo, ker je spodaj odvodni kanal; on pa je rekel, da je to stonkanje ubogih vernih duš.

Ko pridemo po stopnicah iz votline nazaj v mošejo, namigne nam sivobradat Turek, da bi šli gledat še neko posebno znamenitost; to je črna kamenita plošča z zlatimi žrebli; nekaj je bilo 19 žreblov v njo zabitih, zdaj jih je pa že celo malo; v začetku namreč vsakega novega stoletja odskoči eden žrebelj in kedar zgine zadnji, bo konec sveta. No,

rad verjamem zvitemu Turku, da bo l. 1901 eden zlat žrebelj zginil, če še starček takrat živi; ako pa on tega «čudeža» ne stori, ga bo gotovo rad prevzel kateri drugi moslim. Seveda je hotel za to vedeževanje še poseben bakšiš imeti, a mi smo menili, da ga ni zaslužil. Sploh smo se že samo na tem kraju dovolj prepričali, kako babje- in praznovorni so mohamedani; zato smo radi šli naprej k drugi mošeji, ki se imenuje El Aksa t. j. najbolj oddaljena od Meke v Arabiji.

Ta mošeja je tudi na tempeljskem trgu in sicer ne daleč proč od Omarjeve in zato se ni splačalo, da bi se bili zopet obuli, ampak smo rajši bosi korakali po razgretim tlaku. El Aksa je velika in lepa bazilika s sedmimi ladjami; najbrž je bila v začetku zidana kot krščanska cerkev; ali vsaj gotovo je toliko, da je tukaj v prejšnjih časih stala krščanska cerkev Marijinega darovanja. Ustno izročilo pravi, da je tukaj Marija stanovala od svojega 3. leta do zaroke s sv. Jožefom in sicer v neki hiši, ki je bila templu prizidana. Malo na zapadno stran od te mošeje kaže se stara obokana dvorana, v kateri so se smele ženske udeleževati službe Božje in kjer je Marija Jezusa darovala. — Shranjuje se tukaj tudi kamen, na katerem se vidi stopinja Jezusove desne noge; odbili so ga namreč od pečine na Oljski gori in zato se

Nekateri družboslovci trdijo, kakor smo slišali, da se mali obrt sploh ne more ohraniti razven morda za kaka malenkostna opravila, na pr. za razno popraviljanje, za krpanje itd.; drugo vse da prevzame veleobrt. Če bi se gospodarstvo razvijalo naprej tako, kakor se sedaj, uresničilo se bi pač res njih napovedovanje; toda skrbeti je nam, da se še neprepozno preosnuje sedanji nered.

Kako pa se godi veleobrtu? Človek bi mislil, da je tam samo zlato, pa je precej drugače. Tudi v veleobrtju gonobi večji manjšega. Nekaj vzgledov! V Avstriji je leta 1848. bilo 160 kosarnic, ki so izdelovale kose, srpe in podobno robo; nakovale so tega orodja takrat šest milijonov na leto; a leta 1898 se je napravilo poldvanajst milijonov teh stvari, torej malo da ne pol več; in vender se je število tvornic znižalo na 73! 87 jih je tedaj v tem času propálo: večje so snéle manjše. In kako se godi tem? Pred nekaj leti se je zavezala tvrdka Redtenbacherjeva v Kirchdorfu, da bode prodajala svoje in drugih gornjeavstrijskih kosarničarjev izdelke na debelo sama; dobila je tedaj v roke «samoprodajo». In tržila je dobro — za sebe: delala je na vse kriplje in svoje blago vse poprodala — pridobičkarila si mnogo mnogo; drugim je pa odjemala proizvodov, kolikor je ravno kazalo; zato jim je blago neprodano obležavalo doma. Ona je bogatela, zaveznice so pa sirotele. In letos si je zmislila ista tvrdka, da bi zasnovala veliko delniško družbo, kajpada s soboj na čelu. Trudi se pokupiti kolikor mogoče vse kosarnice; in če se tvorničar ustavlja, preti mu, da ga bode s svojim preveleobrtstvom «iztekmáril», to se pravi: ker bode na prav veliko dosti hitreje in ceneje delala, ne bode mogel z njo konkurirati, ampak bo moral ustaviti vršilo — ugonobljen. Če je to pravično, če je krščansko, tak koristolovec ne vprašuje. Podobno-tako je drugod. Povsod vidimo, kako silnejši podira slabotnejšega; zato tudi v veleobrtu pada število podjetij: manjša se zatirajo, večja pa se širijo in razbogatévajo. Na pr. na Nemškem je bilo pred dobrimi desetimi leti 623 velikih premogovnih vršil, a pred desetimi leti samo še 406; a teh 406 je nakopalo premoga na blizo pol več nego prej vseh 623, namreč čez 67 milijonov bčev. (Bčeva ali tona ima 10 méterščakov ali «metercentnarjev».) In v rudarstvu se je v istem času znižalo število velepodjetij od 3034 celo na 1962, če prav se je priproizvelo tudi tukaj do malega za polovico več nego prej. Ali: v Združenih državah severne Amerike je leta 1870. bilo

zdaj tam nahaja samo stopinja leve noge. Še nekaj smo si morali ogledati, kar nam zopet spričuje, da so mohamedani zelo praznovorni; dva stebra stojita precej blizu vkup in kdor se more tu skoz stlačiti, pride po smrti naravnost v nebesa. Pa stebra sta se vsled pogostega poskušanja že nekaj oglodala ter obrabila in se še bosta vedno bolj; delj ko je torej, tem lažje je smukniti v nebesa — seveda po turški veri.

Če gremo pri južno vshodnem voglu tempeljskega trga po stopnicah navzdol, pridemo najprej do neke hiše z okroglo streho ali kupolo; znotraj se kaže mramornat kamen z jamo ali dobljino in to se imenuje zibelka Kristusova. Nemogoče sicer ni, da je Marija včasih svoje Božje dete tu sem položila, ko je hodila v tempel molit. — Pojdimo še dalje navzdol, da vidimo tudi tako zvane Salomonove hleve; to so čudni prostori; več sto stebrov stoji tukaj, ki nosijo ogromne oboke; zakaj so jih neki stavili? Zidali so jih zato, ker je bil od kraja tempeljski trg premal, s temi mogočnimi zgradbami so pa planjavo vsaj toliko kolikor razširili; ti obokani prostori so tedaj spodnje stavbe (substrukcije) tempeljskega trga in poslopij, ki so stala na njem. Zelo verjetno je, da so križarji tukaj imeli konjske hleve; mogoče pa tudi, da so lepi suhi prostori že Salomonu služili v isti

2819 volnarnic, (ki narejajo volnéno blago); v njih je bilo naloženega 96 milijonov dól-larjev kapitala. (En dól-lar je 2 gld. 10 kr.) A leta 1890. je bilo že samo 1312 volnarnic, v njih naložen kapital se je pa zmnožil na 136 milijonov dól-larjev. In povsod je tako: čim bolj se vzvečujejo tvornice, tem menj jih je: večje žró manjše; a tem menj raz-meroma se potrebuje tudi delavcev, ker je več in popolnejših strojev. Tudi tukaj opa-zujemo že prej omenjeno »znižbovanje«: Vedno menj je bogatašev, a ti grozansko bogatí; na drugej strani pa bolj in bolj raste množica nemaničev. Kam bi nas to dovélo, če se neprekesno ne zajezi ta tok?

Se nekaj drugega hudo tare veleobrt: divje tekmarjenje tvorničarjev mej soboj. Čim več se blaga nadela in naprodá, tem več je kajpada izkupička in dobička. Zato se pri-zadevajo veleobrtniki natvoriti kolikor mogoče mnogo izdelkov, nič ne, ali premalo gleda na to, koliko se jih potrebuje, oziroma koliko se jih more »unovčiti« (v denar spraviti). Tako se naženó mnogo prevelike zaloge; z druge strani pa vsesplošno ubožavanje sili ljud k malotrebности: da kupujejo samo naj-nujnejše potrebščine. »Ponuj« postane večji nego »isk«, vprašuje se malo za blagom, ponuja se ga pa preveč, in posledica je, da cena pada, mnogokedaj tako, da imajo tvor-ničarji izgubo in da ustavijo delo — v strašno nesrečo delavcem, ki na jeden mah nemajo ne dela ne jéla; ali pa se jim zniža plača, kakor se je znižala lani volnarničanom (de-lavcem v izdelovalnicah za volno). Plačo prirezali so tudi volnarničarji v severoame-riških Združenih državah za 10 odstotkov, ker jim zaradi take »preproizvaje« (preoblega izdelovanja) in neprodaje dohodki neso več dosegali stroškov. Delavci so hoteli stavko-vati (štrajkati), pa tvorničarji so se jim na tihem smejali: to bi jim bil prav ljub povod, da bi jih odpustili, ko jih itak néso več to-liko potrebovali.

Tako tedaj propadajo, se »znižbujejo« tudi manjši veleobrtniki; še mnogo bolj pa, kakor smo videli zadnjič, mali obrtniki in rokodelci. Ti poslednji izkušajo dobiti posla v večjih podjetjih kakor delavci in s tem spet manjšajo zaslužek delavcem, ker navstaja vedno bolj več »iskárjev« nego »ponújarjev« dela, to je ker je več rok nego se jih po-trebuje. Drugi se pa trudijo ohraniti za »polobrtnike« z domáčenjem, to se pravi, delajo doma, ne pri podjetniku, pa ne samo-svojno, ne za sebe, ker so mu velike tvor-nice in velike prodajavnice prevzele naroč-nike in kupce, ampak za velikega podjetnika, ki mu daje služ in prevzemlje blago v svojo

prodajo. Takih »domáčarjev« je več vrst. Nekateri imajo še »patent« in plačujejo davek, so tedaj še »mojstri«, imajo tudi pomočnikov in vajencev; toda néso več samostalni, zakaj veleobrtniki ali prodajavničarji jim izdelke naročajo in kupujejo v nadaljno prodajo. Nekateri pa prejemljejo surovino ali že kolikor toliko prirejeno in prirojeno blago ter ga za ravno tako oddajanje nekaj sami izdelu-jejo nekaj pa drugim, »poddomáčarjem«, da-jejo v še cenejše izdelovanje. Taki že mno-gokrat nemajo mojsterstva. Še drugi — rekli bi jim »najetniki«, ker so samo najeti — so pa prav za prav pomočniki in ne plačujejo nič obrtnega davka; od navadnih pomočnikov se razločujejo v tem, da delajo doma v svojej sobi, ali sami ali jim pa pomaga tudi dru-žina, in da se jim plačuje od kosa. Včasih se združijo več takih »najetnikov«, da skupno stanujejo in skupno delajo: ali samostojno jeden poleg drugega, ali pa ima kateri teh najetnikov druge za podnajetnike, da jim on daje orodje in delo, katero je on sam prevzel v svojem imenu od večjega podjetnika. Vseh teh raznih vrst »domáčarji« tedaj néso več pravi samosvoji obrtniki, ker nemajo več svojih kupnikov (»kuntov«), ampak so samo najemniki prodajavničarjev ali veleobrtnikov; njih hlapci, mnogokedaj še huje: njih sužnji so. Ti njih sedanji delodajalci so jih najprej z nekrščanskim tekmarstvom spravili na nič, uničili jim obrt, ugrabili jim kruh; sedaj ga jim pa »iz usmiljenja«, kakor jih radi za-smehujejo, lomijo in delé. Oni sami ne de-lajo nič, a prihranijo sebi glavni dobiček; njim pa plačujejo slabó in tenkó, da se Bog usmili! Švélje (mojškree) najetnice na pr. do-bivajo, da naredé jedno srajco, ne celih šest krajcarjev čistega plačila. Kako bi zdravo živila ob takem, še celo v velikem mestu, in še celo, če je vdova in ima otrok — kako bi zdravo živila če prav se napéna in upíra celi Božji dan in še večji del noči! Ali se ne drži take srajce nedolžna kri zatiranega ubožca? Zato naglo hirajo, hirajo in umirajo pa tudi detéta takih ubogih najetnikov, zlasti prve mesece, v ogroznem številu. Na drugej strani se pa razbogatévajo bogatini neznansko hitro. Če bi tak šlo dalje — pri nas, kakor rečeno, smo še le v začetku kapitalizma; toda prej ali slej, če se ne preobrazijo in preuredé sedanje iznerédbe, zajedó se tudi mej nas uničevalci srednjih stanov do dóbra, in potem gorje našim obrtnikom; zato pravim: če bi tak šlo dalje, »znižbalo«, zatrló se bi do malega vse, kar se sedaj še preživlja sa-mostojno z delom svojih rók; bili bi sami nemaniči poleg nemnogih velebogatašev. Zato pa kličemo: Na delo za družabno preosnovo!

Ob tla z oderuštvo in brezsrčnim izkori-šcanjem, a poštenemu delu pošten zaslužek!

J. M. Kržišnik.

Dopisi.

Petrovče. (Občinska volitev.) Pri občinski volitvi v Petrovčah, katera se je vršila pri ogromni udeležbi volilcev dne 23. aprila t. l. bili so enoglasno izvoljeni in sicer v III. razredu za odbornike: Anton Koren, Makso Pristovšek, Jurij Planinšek, Jakob Rotar, Anton Puncar, Andrej Vizjak; za namestnike: Matej Stegenšek, Janez Kodela in Miha Ivanek. V II. razredu za od-bornike: Miha Piliš, Franc E. Fridrich, Ma-tija Goršek, Matija Žagar, Franc Zupanc, Franc Kodela; za namestnike: Jože Žagar, Pavel Ocvirk in Anzelm Cencelj. V I. razredu za odbornike: grof Jurij Salm, Karol Teržan, Anton Drev, Anton Vizjak, Jurij Pospeh; za namestnike: Jože Rotar, Franc Jelovšek in Janez Škoberne.

Volilci so stali na volišču trdno kakor skala, mož za možem je oddal svoj glas, eden kakor drugi, mirno se je vršila volitev in vladala je splošna navdušenost. Ta sijajna zmaga je sad in nasledek izvrstnega občin-skega gospodarjenja zadnjih treh let, ta edno-glasna volitev je dokaz zavednosti in domo-ljubja naših vrlih volilcev. Živila Petrovska občina, živili zavedni in vrli volilci!

Kapela. (Veselica požarnega društva.) Požarno društvo Hrastje-Mota je priredilo dne 22. t. m. v prostorih gostilničarja g. Horvata pri Kapeli veselico, katera pa nas v enem oziru ni popolnoma zado-voljila. Ponovimo »v enem oziru«, kajti v obče je bila vsestransko imenitna veselica, vredna, da si jo človek zabileži. Hvale vredni bili so namreč vrli tamburaši od Sv. Petra, koji so se, čeravno povabljeni, vendar na lastne stroške potrudili sem ter se skazali izborni. Živili! Istotako se je odlikoval domači mešani pevski zbor. Ali kaj takega smo že naprej pričakovali in se temu torej nismo čudili.

Da pa nismo bili popolnoma zadovoljni, bilo je krivo, da se je veselice udeležilo pri-meroma premalo slovenskega občinstva in da je požarno društvo preveč skrbelo za pošiljatev nemških vabil. Ali bi se katero nemško društvo kedaj odločilo, da pošilja tudi slovenska vabila? Nikdar ne! Nemci spoštu-jejo svoj jezik in ga rabijo vsepovsodi. Zato tudi ni častno za nobeno slovensko društvo, ako usiljuje nemščino svojim udom in gostom.

namen, ali pa kot klet, in varne shrambe za hišo potrebnih reči. — Vrnimo se zdaj po stopnicah nazaj na trg in pojdimo k zidu, ki obdaja tempeljsko planjavo od vshodne strani. Na sredi zidovja nahajajo se tako imenovana »zlata vrata«, skoz katera se je vršil slovesen Jezusov vhod v Jeruzalem, ko je ljudstvo navdušeno klicalo Hosana in slava Sinu Davidovemu. Turki verujejo, da tisti krščanski vojskovodja ali vojvoda jim bo vzel sv. mesto, ki bo prišel skoz ta vrata; da bi se pa to ne moglo zgoditi, so jih celo zadelali in zazidali in nihče ne more dan-danes skoz zlata vrata v Jeruzalem.

To je torej vse, kar nam ponuja turški Haramesh šerif, nekdaš sloveči tempeljski trg; kako je zdaj tu vse pusto in mrtvo, kako živahno pa je moralo biti ob Kristusovem času; predstavimo si v duhu judovski tempel in opazujmo, kaj se v njem in okoli njega za nas vrši zanimivega in važnega. Glejte, po stopnicah prihaja On in koraka skoz preddvor; s plamtečim očesom gleda truščeče prodajavce in menjavce; sveta jeza se ga loti in z bičem jih nažene vun, ker so hišo njegovega Očeta spremenili v prodajalnico in roparsko gnezdo. Pogosto prihaja tu sem; v lopi Salomonovi oznanja svoj Božji nauk in uči, kaj je prava miloščina; uboga vdova, ki je darovala 2 vinarja z dobrim čistim na-

menom, dala je več, kakor farizeji bogatini, ki so cele svote metali v tružico pa zato, da bi jih ljudje videli in hvalili. — Tukaj v templu pomilosti prešestnico in osramoti njene tožnike. Na praznik šotorov, ko je du-hovnik z zlatim vrčem vodo zajemal iz Stu-denca Siloe, kliče On z mogočnim glasom: kogar žeja, naj pride k meni in naj pije. Tukaj kliče gorje farizejem, ki so tempel onečastili in jim prerokuje: »Glej, vaša hiša vam bo ostala pusta;« ker se pa njegovi učenci čudijo in mu rečejo: »Glej, kakšno kamenje in kakšna stavba! odgovori resno: »Vidite to velikansko zidanje? Ne eden kamen ne bo ostal na kamenu«.

Da, on je ljubil tempel, ljubil hišo svo-jeja očeta; že kot dete se je tu daroval kot dar za grehe vesoljnega sveta; kedar je kot deček prihajal tu sem, čutil je v svojem srcu pravo izraelsko veselje, ki se izraža z bese-dami psalmistovimi: Veselil sem se, ker se mi je reklo: »Pojdimo v hišo Gospodovo« (Psalm 121, 1). On je ljubil tempel, ker ta-mošnje daritve so ga vedno spominjale na njegovo veliko daritev; judovske daritve bile so nekako na njegovo ime napisane menjice, katere je prišel On odkupiti ali rešit. Ko je videl pretakati kri zaklanih žrtev, vskipela je tudi Njegova Najsvetejša kri, ker je vedel, da se bo tudi že kmalu prelivala. Ljubil je

tempel, sedež svojega razodevanja in veličastva in je tu že kot 12letni deček dal zasvetiti žarek svoje Božje modrosti; da, ljubil ga je, pa rešiti ga ni mogel, ker prokletstvo in po-gubljenje ga je moralo zadeti, odkar so se v Jeruzalemu zaslíšale grozne besede: »Križajte ga! Njegova kri naj pride nad nas!« Ljubil je tempel in tempel je ljubil Njega, ker raztrgal je svoje oblačilo (zagrinjalo), ko je Gospod tam na Golgati izdihnil svojo dušo; životaril je še potem nekaj časa ali kakor sv. Tomaž Akvinski pravi, ležal je na častnem odru, kakor kak imeniten mrlíč; 40 let po smrti Zveličarjevi pa je bil tudi tempel pri razde-janju jeruzalemskega mesta slovesno in za vselej pokopan.

Pa tudi judovsko ljudstvo bilo je s templjem vred takorekoč pokopano, ker je prenehalo biti izvoljeno Božje ljudstvo; sicer si je samo krivo svojega propada, ker je preveč zaupalo v tempel in v njegovo močno zidovje, Bogu je pa premalo vdano in zvesta bilo. Zato je že prerok Jeremija Izraelce opo-minjal: »Ne zanašajte se na lažnjive besede (krivih prerokov) in ne rekajte: Tempel Gos-podov, tempel Gospodov, tempel Gospodov je« (Jer. 7, 4). — Judje si dandanes ne upajo stopiti na tempeljski trg, ker se bojijo, da ne bi onečastili skrinje zaveze, ki je še neki skrita v gori Morija; pač pa prihajajo po-

Ministerstvo v nevarnosti.

Morda bo v trenutku, ko dobijo naši naročniki list v roke, ali avstrijsko ministerstvo ali ogrsko ali pa oboje dalo ostavko. V nagodbenem vprašanju se vladi namreč ne moreta zjediniti. Ogrji zahtevajo za se prevelike ugodnosti, a avstrijski ministri se nočejo udati. Zato mora priti nekaj nenavadnega, da se preporna zadeva konča. Da bi le ne prišli v Avstriji taki ljudje na krmilo, ako že res mora odstopiti Thunovo ministerstvo, ki bi zopet vse dovolili Ogrom, a za Avstrijo ničesar ne storili.

Avstriji udani Italijani.

Politična oblast je društvo «Lega della gioventù friulana» razpustila. Načelnik tega iredentovskega društva je goriski živinozdravnik Adolf Codermaz, ki pa se nahaja zdaj radi veleizdajstva v preiskovalnem zaporu. Taki so Italijani in vendar jih vlada podpira.

Rusija in Avstrija.

Prijateljsko razmerje mej našo državo in Rusijo se je pokazalo v lepi luči na rojstni dan ruskega carja. Car Nikolaj je povodom tega dne doposlal sliko avstro-ogerskemu polku car Aleksander v Plevlju, katero je osebno izročil vojni atašeji na Dunaju polkovnik Woronin. V govorih, ki so se menjavali tem povodom, se je opetovano povdarjalo avstrijsko-rusko prijateljstvo in pa bratstvo.

Judeževi srebrnjaki.

Judeževe srebrnjake je razdelilo ogrsko naučno ministerstvo onim učiteljem, ki so se vzlasti odlikovali v razširjenju madjarskega jezika med šolsko mladino. Sto učiteljev je dobilo po 50 gld. Lepo plačilo za pomadjarjenje nemadjarskih otrok!

Denarji za židovsko naselbino.

V Curihu je bil shod židovskih bogatašev. Določen je kapital 50 milijonov za nakup sveta v Palestini, kamor naj bi se izselili Židje. Mi jim od srca želimo srečno pot iz vseh slovanskih pokrajin.

Mir na Kreti.

Na Kreti jc zavlada zadnje mesece vzoren red. Princ Jurij ima spretno roko. Narodna skupščina mu je odobrila vse načrte, ki jih je predložil in ustava za Kreto je obveljala popolno po njegovi misli. V kratkem času bo začel razdeljevati najeto posojilo v znesku par milijonov.

gosto in posebno obilno v petek popoldne k zidu žalovanja in obžalujejo usodo svojega ljudstva; ta zid se je še namreč ohranil iz starih časov in zato jude vedno spominja na njihovo nekdanjo moč in slavo. Njihova žalost na tem kraju se kaže različno; nekteri jočejo glasno in javkajo milo; drugi momljajo in molijo iz svojih hebrejskih knjig ali šepetajo nekaj med razpokline starega zidovja; zopet drugi poljubljajo strastno začrnelo kamenje itd. Nam se to nikakor ni smešno zdelo, ker smo videli, da njihova žalost ni bila hlinjena, ampak resnična in znotranja. Videli smo tu sivolase starčke in sklonjene ženske, pa tudi mladeniče in otroke; neka mlada žena prišla je celo žalovat s svojim detetom v naročju; zdeli so se nam pa skorej vsi ubogi in siromašni. Zares, ubogi so ti ljudje tudi v drugem oziru, ker namreč gledajo z telesnimi očmi, pa vendar ne vidijo; vzdihujejo po Mesiji, da bi že kmalu prišel jih rešiti in ne spoznajo, da je že skorej ves drug svet deležen dobrot Kristusovega odrešenja. Da bi jim usmiljeni Bog prikrajšal čas njihove zelo hude pokore in jim odvzel duhovno slepoto!

Smešničar.

Ko učitelj svojim učencem razloži tri glavne glagolove čase, reče: »Mihec, povej mi še jedenkrat, koliko glavnih časov imamo?« Mihec: »Imamo tri čase«. Učitelj: »Imenuj jih!« Mihec: »Dobro jutro, dober dan in dober večer!

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

(Mil. knez in škof ljubljanski) se je pripeljal v petek na obisk našega mil. kneza in škofa.

(Osebnosti.) Pravni praktikant pri celjskem okrožnem sodišču, g. Fran Šumer, je imenovan avskultantom v področju graškega nadsodišča.

(Toča) je padala med bliskom in gromom v petek popoldne v Ivanjcih, Okoslavcih, po Dragotinskem in Rožičkem vrhu, torej ob meji jurijevške, negovske in kapelske župnije. Ker je padala bolj redko, napravila je nekoliko manj škode.

(Okrajni zastop v Gornji Radgoni.) Gospod Bračko veliko potuje po okraju, da bi si pridobil glasove. Odločilni bodo pri volitvi brzkone volilci iz Št. Jurija. Upamo, da ne bo nobeden Jurijevčan omadeževal časti in ugleda, katerega uživa ta kraj v narodnostnem oziru pri vseh sosedih. Za jurijevško občino gresta volit gosp. Jurij Brumen in Karol Kreft. Naj rešita častno svojo narodno dolžnost.

(Iz Mozirja) v Savinjski dolini se nam poroča, da so pri podiranju grada Kav našli več vrst starodavnih nenavadnih predmetov n. pr. železja za kmečko rabo in tudi nekoliko vojnega orodja. Pravljiča govori, da je že 400 let, odkar je bil grad po sovražnikih razdjan, in da je še v njem kad srebra in zlata.

(Zdravniki na Slatini). Slatina ima sedaj štiri zdravnike. Slovencem priporočamo gosp. dr. Kurtza, ki je sicer Nемец, vendar Slovincem pravičen in prijazen. Ostali trije niso prijatelji našega naroda.

(Nova železnica.) Iz Feldbacha kanijo zidati novo železnico, ki bi šla čez Gleichenberg in se zvezala s črto Spielfeld-Ljutomer. Vedno ugodnejše razmere se kažejo za železnico po murskem polju in najzadnji čas je, da se prizadeti krogi ganejo za nadaljevanje do južne ogrske železnice.

(Delavci in delavke v Slatinskih toplicah.) Zadnji »Slov. Gosp.« poroča, da je novi topliški ravnatelj začel svoje delo s tem, da se zboljšajo plače Slatinskim delavcem in delavkam. K tem omenjam sledeče. Ko so se mi ob začetku zadnjega deželnega zbora od zanesljive strani naznanile silno neugodne plačilne razmere Slatinskih delavcev in delavk, sem stvar natančneje preiskal. Delavke, ki morajo delati po zimi po 9, po letu po 11 ur in sicer večidel v mokroti, kar je zdravju zelo škodljivo, dobivajo na dan po 36 krajcarjev, dá mnogokatero le po 34 kr. Se ve, hrano, ki je v toplicah zelo draga, si morajo oskrbovati same. Te neznosne razmere sem popisal v seji finančnega odseka deželnega zbora, ko je bila na dnevnem redu razprava o Slatinskih toplicah ter zahteval pomoči. Začudil sem se pa, da so mi takrat vsi udje finančnega odseka nasprotovali. Ker nisem v tej seji ničesar opravil, sem povzročil, da so mi delavci in delavke na Slatini poslali prošnjo na deželni zbor ter od njega zahtevali pomoč. To prošnjo je rešil finančni odsek s tem, da je naročil, naj deželni odbor celo zadevo preišče in reši. Ob koncu zadnje seje deželnega zbora je bila na vrsti ta peticija. Pred sejo mi je povedal deželni odbornik in poročevalec o slatinskih toplicah g. dr. Deršatta sledeče: »Od ravnatelja v Slatini sem takoj po oni seji finančnega odseka, v kateri ste govorili o delavcih in delavkah na Slatini, zahteval poročilo in predlog, kako se naj ta stvar zastran plačila vravna. Včeraj je došlo to poročilo. Treba bo nekaj nad 2000 gld. (dva tisoč gld.) na leto, da se plačilo delavcem zboljša.« Ker smo slovenski poslanci iz znanih vzrokov začetkoma te zadnje seje deželnega zbora, v kateri so bile na dnevnem redu tudi razne prošnje, med njimi ona zastran slatinskih delavcev in delavk, nisem v zbornici mogel več govoriti o tej slatinski zadevi. Kakor

sem pa zgoraj razložil, se bo brez dvoma ugodilo opravičenim zahtevam slatinskih delavcev in delavk. J. Žičkar, dež. poslanec.

(V Polički vasi) v župniji jareninski so pri občinskih volitvah dne 25. maja zmagali naši nasprotniki, pa le po sami krivici. Slovenci so vložili ugovor zoper te volitve; zato pa se naj župan Reininger, ki se na Poličkem obnaša kakor kak samodržec, ne veseli preveč svoje zmage. So še višje oblasti na svetu, kakor je slavnj posilinemški občinski urad v Polički vasi.

(V Jarenini) bodo občinske volitve dne 15. junija. Jareninski Slovenci, sedaj pa le na delo! Kakor en mož gremo vsi na volišče in bomo volili poštene naše krščanske kandidate. Ne poslušajte cerkvi in narodu našemu sovražnih kričavcev, ki si z vsemi mogočimi lažmi prizadevajo, da bi tudi to občino spravili v svojo oblast! Pa ne bo šlo. Na Telovo po večernicah in v nedeljo dne 11. junija priredimo v gostilni Cvilakovi shoda. Vabljeni so vsi volilci naši in nasprotni. Tu se naj spozna, na kateri strani je resnica in poštenost doma!

(Slovenščina na železnicah.) Nekoč časa sem se zopet bolj množijo tožbe, da železnični uradniki nočejo umeti slovenščine, da so surovi ter se pozivljajo na neki ukaz, vsled katerega imajo vsakega, ki noče razumeti nemški, naznaniti okrajnemu glavarstvu. Temu nasproti slovenskemu občinstvu naznanjamo, da so na vse železnične postaje na Slovenskem pred kakim pol letom od višje železnične oblasti prišli slovenski imeniki vseh stacij od Spielfelda dol do zadnje z ukazom, da je imajo uradniki razumeti, če rabijo ljudstvu. Zdaj pa recimo, ali je na svetu kaj drznejšega od prusaka. Če tako človeče hoče delati zgago, takoj zahtevati pritožno knjigo, in če je s tem ali onim izgorom ne dá, iti domov in na poli papirja natančno napisati pritožbo, ki se odpošlje pod naslovom: An die löbliche Generaldirection der k. k. priv. Südbahngesellschaft, Wien, Südbahnhof. Ako pa to ne bi pomagalo, prosimo, le poročajte, potem bomo govorili z železničnim ministerstvom. Le vsakega prusaka vzemite na piko, nobenemu ne prizanesite! Bojevati se za narodne pravice, za očetnjavo, se nikomur ne sme vnožati.

(Iz Brežic.) Baron Moscon je imel nesrečen trenutek, ko se je odločil, da nam pošlje naslednji popravek: S pozivom na § 19 tiskovnega zakona od 17. dec. 1862 prosim, da se z ozirom na dopis Vašega lista št. 20 od 18. maja t. l. na 4. strani »Iz Brežic« sprejme sledeči odgovor kot popravek: Dodela nepravdo in izmišljeno je, da bi se bil jaz v štajarskem deželnem zboru izrekel proti podpori vinogradnikov po brezobrestnih posojilih v znesku 50.000 gld.; jaz še take misli nikdar imel nisem; res je temveč, kar je razvidno tudi iz stenografičnega zapisnika, da sem trdil, gospodarske razmere brežkega okraja še niso nikakor popolnoma zavarovane, akoravno se je tamošnjim vinogradnikom dalo že več ko 52.000 gld. brezobrestnih posojil, ker posestniki brežkega polja trpijo večkrat po povodnjah, v hribovju pa le trta rodi, kjer jih je pa veliko še brez podpore ostalo; dodal sem, da se naj, akoravno je gospod poslanec dr. Jurtela zahteval, naj se posebno na ptujski okraj ozira, osebna in krajevna razdelitev prepusti štajarsk. deželnemu odboru, kateri je to dosedaj dobro oskrboval in kateri ima zdaj več strokovnjakov, tako, da se bodo brezobrestna posojila hitreje in o pravem času razdelila, nasprotno pa bi se brez nadzorstva in pregledovanja nasadile večkrat neprilicne lege in vsled tega bi nastalo vinarstvu neugodno večje pridelovanje, na drugi strani bi pa na preveč strmih legah potegnil plaz. Rekel sem, da je brežki okraj za vinarstvo posebno pripraven nasproti kozjanskemu okraju, kateri se s prvim ne da primerjati. Vrh tega je bilo moje razlaganje odgovor na trditev g. dr. Jurtela, da so gospodarske razmere vinogradnikov brežkega okraja veliko ugodnejše in tisti premožnejši,